

HAC BAYRAM-I
VELİ

INTERNATIONAL ULUSLARARASI
SYMPOSIUM SEMPOZYUM
DECEMBER 14-16 14-16 ARALIK
2012 ANKARA 2012 ANKARA

*Bu kitap 14-16 Aralık 2012 tarihinde Ankara'da,
Ankara Büyükşehir Belediyesi ve TRKKAD Türk Kadınları Kültür Derneđi
İstanbul Őubesi tarafından ortaklaŐa gerçekleŐtirilen
"Bayramım Őimdi" baŐlıklı Uluslararası Hacı Bayram-ı Veli
sempozyumunda sunulan tebliđlerden
TRKKAD İstanbul Őubesi tarafından hazırlanmıŐtır.*

HACI BAYRÂM-I VELÎ'NİN GELİBOLU'DAKİ MÜRİDLERİ: YAZICIZÂDE MEHMED ve AHMED BÎCÂN

Dr. Öğretim Görevlisi Buket Karatop
Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Uluborlu Selahattin Karasoy MYO,
Elektronik Otomasyon Bölümü

Özet

Anadolu'yu feyziyle aydınlatan Hacı Bayram Velî Hazretleri Rumeli'nde bir kıvılcım çakmış bu kıvılcım büyük bir yangına dönüşerek Balkan coğrafyasının müslümanlaşmasında önemli rol üslenmiştir. Hacı Bayram Velî Hazretleri'nin Rumeli'de yaktığı kıvılcımın adı yanmaya hazır iki kav gibi bekleyen Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed Bîcân idi. Gelibolu'nun ünlü bilginlerinden olan iki kardeş ilk eğitimlerini aile ocağından aldıkları bilinmektedir. Yangının adı ise *Muhammediyye* adlı eserdir. Anadolu'da Kur'an-ı Kerim'den sonra en çok okunan kitap olan *Muhammediyye* nazım olarak kaleme alınmıştır. Mehmed Bîcân (Muhammed Bîcân) tarafından yazılan *Muhammediyye*, bir dönem Süleyman Çelebi'nin mevlidinden daha yaygın olarak okunmuştur. Özellikle Anadolu, Kırım, Kazan ve Başkurt Türkleri arasında ve Balkanlarda okunan *Muhammediyye*'yi kardeşi Ah-

med Bîcân nesir haline getirerek *Envârü'l-Âşîkîn* eseri meydana gelmiştir.

Hacı Bayram Velî Hazretleri'nin irşat ederek halîfelik verdiği Yazıcızâde Ahmed ve Mehmed Bîcân ömrünün sonuna kadar Gelibolu halkını irşat etmek için şu anda hiç izleri kalmayan Yazıcızâde Tekkesi'ni kurmuştur.

Bu çalışmanın amacı; Hacı Bayram Velî'nin Rumeli'deki dokunuşu ve yansımalarını gözler önüne sererek; bu dokunuşun sonucunda yazılan ve günümüzde unutulmaya yüz tutmuş *Muhammediyye* ve *Envârü'l-Âşîkîn* eserlerine dikkat çekmek içindir.

Anahtar Kelimeler: Hacı Bayrâm-ı Velî, Mehmed Bîcân, Ahmed Bîcân, *Muhammediyye*, *Envârü'l-Âşîkîn*.

1. Giriş

Gönül ehli ve önderi Hacı Bayrâm-ı Velî'nin (ö. 833/1430) nûru, Anadolu'nun göbeği Ankara'dan geniş bir coğrafyaya yayılmış, insanlara rehber-

lik etmiş ve onlar için mânevî bir güç teşkil etmiştir. İnsânî olgunlaşmanın insanın kendini bilmesiyle gerçekleşeceğini;

*Bilmek istersen seni,
Can içre ara cânı,
Geç içinde bul ânı,
Sen seni bil sen seni*

mısralarıyla anlatır. Halka hizmet, Hakk'a hizmet prensibiyle hayatı boyunca, bitmez tükenmez mânevî güçle, ilerleyen yaşında bile bıkmadan irşat faaliyetlerine devam etmiştir. Anadolu insanını birbirine kenetlemiş, böylece devletin bekâsını sağlamakta da önemli bir görevi yerine getirmiş, maddî-mânevî tüm sorunlarına çare olmaya çalışmıştır. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin müridleri; O'nun mânevîyatından nasiplenmişler, birçokları yolunu asırlar boyunca takip edecek, açıklayacak rehberler olarak ahlâkî ve mânevî olgunluğun timsali haline gelecek insanlar yetiştirmişlerdir (*Yıldırım, 2008*).

Hacı Bayrâm-ı Velî, yetiştirdiği müridleri Türk kültür ve ilim tarihinde önemli bir yer edinmiştir. Müridleriyle ve onların yazdıkları eserlerle Türkçe bilen toplulukları din konusunda aydınlatmak amacıyla oluşan edebiyatta, halkın dinî kültürünü şekillendirmeye katkı sağlamışlardır. Tasavvuf ile diğer ilimleri birleştiren halîfelerinden olan Yazıcızâde Ahmed ve Mehmed, eserleri Anadolu'da asırlar boyunca oku-

nan kimseler de vardır (*Yıldırım, 2008* ve *Seyhan, 2006*).

Hacı Bayrâm-ı Velî'nin müridleri kısa sürede çok fazla artmış bu da bazı kesimleri rahatsız etmiştir. Kaynaklara göre; zamanın Ankara vâlisine şikâyet edilir. Vâli tarafından şikâyetler iletilen Sultan II. Murad Han, Ahîler diyarındaki nüfuzlu bir insanın halkı örgütlemesinden memnun olmaz. Hacı Bayrâm-ı Velî'yi bilen kişilerden olumlu bilgiler alır. Bu bilgilerden bazıları; "Ankara'da yaşayanların, Türkmen soyundan gelenler olduğu, Velî'nin öncülüğünde koyunculuk ve ziraat yaptıkları, işlerini imece usulüyle gördükleri, nafakalarını çalışarak kazandıkları, kazançlarının bir bölümünü yoksullara, kimsesizlere, ilim tahsili yapanlara ayırdıkları" gibidir. Padişah rahatlamıştır ama yine de güvendiği bir saray çavuşunu Ankara'ya yollayarak Hacı Bayrâm-ı Velî'yi Edirne'ye davet eder (*Altınok, 1995* ve *Yıldırım, 2008*). Saraydan gönderilen çavuş, Velî'yi tarlasında çalışırken bulur. Hacı Bayram kimi aradığını sorunca çavuş: "Hacı Bayram derler bir iddiacı varmış, fesatlıkları padişaha arzettiler. Ferman çıktı, onu Saltanat başkentine götürmeye geldim" der. Hazret "Ol dedikleri bu fakirdir, buyrun gidelim" diye karşılık verir (*Araz, 1988*). Hacı Bayrâm-ı Velî'nin Edirne'ye ve dolayısıyla Gelibolu'ya gelerek Yazıcızâde kardeşler ile tanışmasına bir

fitne vesile olmuş ancak bu mübârek şahsiyet elinde, şer gibi görünen olay hayra dönüşmüştür.

Yazıcızâde kardeşlerin gözlerini başka bir dünyaya açan, gönül dünyasını uyandıran kimse Hacı Bayrâm-ı Velî olmuştur. İstanbul fethedilmeden önce Anadolu-Edirne yolculuğu Çanakka-le-Gelibolu üzerinden yapıyordu. Bu sebeple Hacı Bayrâm-ı Velî Edirne'ye gidiş ve dönüşte Gelibolu'ya uğramışlardır. Rivâyete göre Hacı Bayrâm-ı Velî Gelibolu'ya geldiğinde Yazıcızâde kardeşler huzuruna gelip kendilerini tanıtmak istediklerinde Hazret; "Biz sevdiklerimizi iyi tanırız." diye cevap vermiştir. Onlara duâ ettikten sonra; "Yağ ve kandil hazırmış, bize yalnız kibriti yakmak kalmış." demiştir (*Kuzucular*, 2012). Bu buluşma ile yanmaya hazır iki kav bir kıvılcımla tutuşmuşlardır. Kaynaklar bu buluşmadan sonra Mehmed-î Bîcân ve Ahmed-î Bîcân'ın mânevî ilerlemelerinin çok hızlı geliştiğini bildirmektedir. Hacı Bayrâm-ı Velî, Edirne'ye yolculukları sırasında saray görevlilerini yol boyunca nasihatleri ile irşat etmiştir. II. Murad Han, Velî ile ilk karşılaştığında mânevî derecesini anlayarak fevkalade hürmet göstermiştir.

İstanbul'un fethini Fâtih Sultan Mehmet Han'ın gerçekleştireceği müjdesini veren Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri yetiştirdiği müridleri ve halifeleriyle

geniş bir coğrafyanın müslümanlaşmasında ve tasavvuf geleneğinin yaygınlaşmasında etkili rol üslenmiştir. Buna verilecek önemli bir örnek de Gelibolu'da bulunan Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed kardeşler ile eserleridir. Yazıcızâdeler'in birçok eseri bulunmaktadır. Her eser değerli olmakla birlikte bu çalışmamızda üzerinde duracağımız eser, Mehmed-i Bîcân'ın "*Muhammediyye*"sidir. Yazıcızâde Mehmed ne kadar tefsir varsa inceleyip özünü almak ve hadisleri gözden geçirmek sûretiyle "*Megârib-üz-Zeman*" adında Arapça eser yazmıştır. Kendisinin isteği üzerine kardeşi Ahmed-i Bîcân *Megârib-üz-Zeman*'ı, Türkçeye çevirmiş ve nesir halinde kaleme almıştır. Bu eserin adı *Envârü'l-Âşıkîn*'dir (*İrdesel*, 1972 ve *Yazıcıoğlu*, 2012).

15. yüzyıldan itibaren Türk edebiyatının nesir sahasında gelişen tutumlardan biri olan sade nesir; halk için yazılan sade anlatımlı nesirlerdir. Bu nesirle halka yönelik masal, efsane, öykü, destan, dînî ve tasavvufî konular anlatılır. Yukarıda bahsedilen *Envârü'l-Âşıkîn* de böyle bir eserdir (*Okumuş*, 2011). Mehmed Bîcân, *Megârib-üz-Zeman*'ın Türkçeleştirilmesinden sonra aynı eseri nazım olarak kaleme almış ve *Muhammediyye* eserini oluşturmuştur. Yazıcızâde Muhammed (*Mehmed Bîcân*) başta *Muhammediyye* olmak üzere çoğu eserini halen Gelibo-

lu fener altında buluna iki küçük (*bir seccade büyüklüğünde*) gözden oluşan kaya kovuğunda yazmıştır. Burası halk arasında "çilehâne" olarak bilinmektedir. Mehmed Bîcân *Muhammediyye*'yi çilehâne'de 7 yılda yazmıştır (*İrdesel, 1972 ve Yazıcıoğlu, 2012*).

Kitabın yazılış sebebi Gelibolu'nun Allah âşıklarının dileği ve bir rüyadır. Detaylı bilgiyi yazarın kendi ağzından dinleyelim: (*Muhammediyye kitabının başında Sebeb-i Telif bölümü aynen alınmıştır*):

"Günlerden bir gün, Gelibolu'da elimi eteğimi bütün halktan çekmiş tek başıma oturuyordum, Kalbimde "Allah", dilimde "Allah" sözü vardı. Gelibolu'nun o Allah âşıklarından bir kısmı toplanıp, birlikte yanıma geldiler ve bana:

"Ey dost, Hz. Resûl'ün (*s.a.s*) vasıflarını niçin âleme müjdelemiyorsun?" dediler. Ben de onlara:

"Ey gözlerimin nûru cemaat, Allah'ın yardımına ve yüceliğine erişesiniz. Allah ve Resûlü (*s.a.s*) katında nice yüceliklere, şeref ve övgülere nâil olabilirsiniz. Fakat bu yolda pek çok haberler ve bilhassa siyer kitapları ortaya çıktı. Nice mevlitler okundu ve nice yüce vasıflı eserler yazıldı. Büyüklerin ve küçüklerin hepsi yazıldı, okundu, bilindi." dedim. Söylediklerimi dinlediler ve şöyle dediler:

"Tefsir veya bize daha uygunu hadis

tercümesi olsun."

Bense, "Eğer Allah takdir ederse, taranıp, gelin yüzüne salınan zülûf gibi o güzel eserlerin yüzüne bir zülûf de ben kondurayım."

Bir gece ansızın Hz. Muhammed'i (*s.a.s*) gayet belirli bir şekilde rüyamda gördüm. Sahâbelerinin arasında oturuyordu. Nûrundan bütün şehir ve ovalar ışık içinde kalmıştı. Yüzleri örtülü, sıra sıra oturmuşlar hiç birinin yüzü görünmüyordu. Önlerindeki çini taslar su ile doluydu ve bu sular içile içile berraklaşmıştı. Birisine sordum:

"Bu hâl nedir? Niçin yüzlerini örtmüşler, niçin her şeye yüz çevirmişler?"

O kişi dedi ki: "Yüz örtülerini kimseye açmazlar, çünkü onların yüzleri herkesi hayretler içinde bırakır. Diğer taraftan, bu meclisteki şarab'a aşk'a da kimse dayanamaz, sarhoş olur."

Bu sözleri işitince ağlayarak yakamı paramparça etmişim. Bu ayrılığa hangi yürek dayanabilirdi? Bu dert Hz. Muhammed'den (*s.a.s*) ve sahâbelerden ayrı düşmek, hangi sert taşlarla dövülüp yok edilebilirdi?

"Ey Sevgili kulum, gönül örtünü kaldır, gönül perdeni aç ve benim yüzümün nûrunu orada ara. Sözlerimi halka açık açık söyleyerek ümmetime hikmet şarabını içir. Söz ve mucizelerim, bütün meleklere ulaşsın, bütün illeri

dolaşsın. Beni öyle yaz ki, Mısır'dan Anadolu'ya; Şam'dan Buhara'ya kadar her yer işitsin. Kara ve denizleriyle bütün âlem; halkın işittiği ve her zaman söylenmekte olan mevlidimi öyle bir yenile ki bütün cihanı kaplasın. Evet, kemâlîmi bir de sen yaz ki şehirden şehire bütüm ümmetimi işitsin.

Benim ümmetimi, sabırla Hakk'a hamd eyleyen, Allah'ın buyruklarının tamamına uyan ve onun emir ve farzlarını eksiksiz yapanlardır.

Kişi kimi severe onunla olur. Eğer taş, sevsen, sevebilse, o bile toplanıp yayılarak hareket ederek sevdiğiyle olmaya çalışır. Beni sevenler, benim ile olacaklar, fazilet ve kudret mertebesine ereceklerdir.

Ey şu an sözlerimi söyleyip işiten, beni seven, bir şeref, bir bayram gibi yüzümü gözleyen! Dilin ve kulağın sözlerimde olsun ki yazacaklarının özü içten, yüzü dolunay parlaklığında olsun."

O iki cihanın sultanı buyurduğu için zor da olsa güç de olsa, işte sözümü tuttum. Hakk'a sığınıp, Onun vasıflarını ve sırlarını açıklamak üzere kolları sıvadım. Ey Allah'ım, Yazıcıoğlu Muhammed, huzurunda yüzü kara kullarından birisidir. Sevgilinin (Hz. Muhammed'in-s.a.s) hürmetine onu affet ki huzuruna faziletinle varabilsin.

"Ey Allah'ım, bütün îman sahipleriyle birlikte bize de fazlını, rahmetini ve

feyzini bağışla." Âmin

2. Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed Bîcân Hayatı

Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed 15. yüzyılda yaşamış Türk, âlim, mutasavvıf, mütercim ve dînî edebiyat yazarlarından. Hacı Bayram Velî'nin halifelerinden olan Yazıcızâde kardeşler ilk eğitimlerini aile ocağında aldıkları bilinmektedir. Babaları Selahattin (Salih) beyin devlet hizmetinde katiplik yaptığından dolayı kendilerine "Yazıcızâde", "Yazıcıoğlu" nâdiren "İbnü'l-Kâtip" denilmektedir. Salih bey bilgili ve kültürlü bir kişidir ve Anadolu'da astroloji sahasında ilk Türkçe manzum eser olan "Şemsîyye"yi yazmıştır (İrdesei, 1972, Seyhan 2006).

İki büyük âlim şahsiyeti yetiştiren annenin mânevî düzeyi ise şu olayla daha iyi anlaşılmaktadır: Bir gün Ahmed-i Bîcân, Gelibolu'nun en büyük câmiinde vaaz veriyordu, bir ara başını kaldırdı ve giriş kapısında ağabeyini gördü. Ağabeyi ayakta bekliyor ve kendisine tebessüm ediyordu. Ancak içeri teşrif etmedi. Akşam annesi ile sohbet ederken bunun sebebini öğrenmek istedi ve; "Anne, vaaz ederken ağabeyim câmi kapısında durmuş, bana bakıyor ve tebessüm ediyordu. Ama içeri girip oturmadı. Sebebini ondan bir sual eylesen." dedi. Annesi, Muhammed Bîcân'a giderek kardeşi-

nin vaazı arasında niçin câmiye girmediğini sordu. O da; "Kardeşim âlim, ârif biridir. Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerini görünce bir başka Ahmed oldu. Sözleri hikmet dolu. Gönülleri alan, ruhları cezbeden bir üslûbu var. İlminden, irfanından istifâde edenlerin sayısı belli değil. Ben de mübârek sözlerini dinlemek için gitmiştim. Meleklerin kanatlarını sererek vaazını dinlediklerini gördüm. Basmamak için içeriye girmedim." dedi. Annesi bu olayı küçük oğlu Ahmed-i Bîcân'a anlattı. Ahmed Bîcân sevineceği yerde durgunlaştı. Bunu farkedenden annesi sebebini sorunca; "Ağabeyim melekleri gördüğü halde ben niçin göremiyorum, acaba sebebi nedir?" dedi. Annesi bir süre düşündükten sonra yaşlı gözlerle oğluna; "Sen henüz süt emme çağında idin. Namaza durmuştum. O esnada komşularımdan bir hânım geldi. Sen ağlamaya başladın. Selâm vermeme de az kalmıştı. Kadıncağыз ağlamaya-sın diye seni emzirmeye başladı. Selâmı vermemle birlikte mâni oldumsa da sen bir kaç yudum almıştın. Sonra sordum hanım abdestsiz imiş. Ben seni hiç abdestsiz emzirmedim. Her halde sebebi odur." diye cevap verdi (Kuzucular, 2012).

Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed küçük yaştan itibaren zamanın ilimlerini tahsil ettikleri kaynaklarda belirtilmektedir. Babaları, Kasapoğlu Ali Bey'e

-Gelibolu'da halen kullanılmakta olan meşhur Kasapoğlu Ali Bey hamamını yapan kişi- hocalık yaptığı bilinmektedir. Yazıcızâdeler'in ilk hocalarının babaları olduğu bir çok kaynakta geçmektedir. Mehmed-i Bîcân İrân ve Mâverâünnehir'e giderek, Haydar Hâfî ve Zeynel Arab gibi meşhur âlimlerden tefsir, hadis, kelâm, fıkıh ilimlerini tahsil etmiştir. İki kardeşin de Arapça ve Farsça'yı ileri düzeyde bildiği eserlerinden anlaşılmaktadır (İrdesel 1972 ve Kuzucular, 2012 ve Yazıcıoğlu 2012, *Evlîyâlar Ansiklopedisi*). Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed Bîcân'ın değişiminde asıl önemli rol Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri'ne aittir. Bayrâmî olan Bîcân Hazretleri'nin mânevî gelişimi hızlanmış; aşkları kav iken aleve, alevden yangına dönüşmüştür. Bu yangın ise dört bir yanı ilim, irfan olarak küşatmıştır. Bu küşatmayla elde edilen ganimetler, cevherler, mücevherler mekân (*Balkanlar, Kafkaslar, Anadolu'ya*) ve zaman (*yaşadıkları yıllardan günümüze*) düzleminde yayılmıştır.

Yazıcıoğlu Mehmed, eserlerinde şeyhi Hacı Bayram Velî Hazretleri'nden sevgi ve hürmet ile bahseder.

*Cihânın kutbu mâhi Hacı Bayram
Cihânın şeyhi şâhi Hacı Bayram
Çü şeyhin bu sözü işrâb kıldı
Sözünü cânıma mihrâb kıldı
Selâmullah erişsin size yâ şeyh
Tükenmez himmet eylen bize yâ şeyh*

Yazıcızâde Mehmed ve Ahmed, "Bicân (cansız)" mahlasının verilmesini; riyâzet nedeniyle devamlı oruç tutup çile çıkarması, aşk ve muhabbetinin çokluğu sebebiyle de iyice yemekten içmekten kesilmesi ve bedenen zayıflaması nedeniyle olduğu kaynaklarda yer alır (*Kuzucular, 2012 ve Seyhan, 2006*).

3. Mehmed Bicân ve Muhammediyye

Mehmed Bicân, kitabın içerdiği mevzular, yazdığı sırada müracaat ettiği kaynakları ve Türkçe'ye çevrilmesi için kardeşi Ahmed Bicân'dan istemesini "Muhammediyye" adlı eserinde şöyle açıklamaktadır: (*Kuzucular2, 2012*)

*Ne denlû var ise âlemde tefsir,
Bulup aldım dî ma'zini bir bir.*

*Ehadis ü tamam lhyâ'yı süzdüm,
Oniki ilmin aslı üzre dizdim.*

*Cihânın ibtidâsın, intihâsın,
Meğârib'de yazıbdım müntehâsın.*

*Dedim Bicân'a ben dahi gel,
Çü düzdüm bu kitabı sen dahi gel.*

*Bunu Türkî diline döndür imdi,
Yaylısın ile, şehre gönder imdi.*

Eser, hikaye, nasihat ve münacat kısımlarıyla avama hitap ederken, tasavvûfi kaside ve parçalarıyla havası da içine çekebilme kudretine sahiptir (Özer, 2010). *Muhammediyye*, içinde yer alan "Bal Tefsiri" adlı kısım ayrı bir risâle olarak değerlendirilmiş ve eserden ayrı olarak birkaç defa basılmış,

halk arasında halen ezbere okunmaktadır (*Evliyâ-î Kiram*).

Yazıcızâde Mehmed-i Bicân'ın bitip tükenmez bir Allah ve peygamber sevgisi vardır. Hacı Bayrâm-ı Velî Gelibolu'ya geldiğinde *Muhammediyye* kitabını mürşidine sunar. Rivâyete göre, Peygamber Efendimiz'e övgü (*Nat-ı Resûlullah*) sayfasını mürşidiyle okurken bir aah çeker ve o sayfa aahın ateşiyle kavrulmuştur. Nezihe Araz *Anadolu Evliyâları* kitabında bu sayfayı gördüğünü ifade eder. Yazarın vasiyeti üzerine orijinal kitap Gelibolu'da 1943 yılına kadar kalmış, bu yıldan sonra Ankara'ya götürülmüştür. Halen II. Abdülhamid tarafından yapılan sedef kakmalı abanoz bir mahfaza içinde muhafaza olunmaktadır (*Yazıcıoğlu, 2012*).

Anadolu'dan Balkanlar'a tehcir edilen aşiretlere Gelibolu'da mânevî eğitim vererek onların Balkanlar'da varlıklarını korumalarına yardımcı olan Yazıcızâde kardeşler, o günün şartlarında bu eserin elle çoğaltılıp dağıtılabilmesi için devrin Şeyhül-İslâm'ının onaylaması gerekmektedir. Kaynaklara göre; Şeyhül-İslâm, başkent Edirne'dedir. Yazdığı eseri paket yapıp bir ulak ile Edirne'ye gönderir. Ulağın eline bir de mühürlü zarf verir. Ulağa; "Şeyhül-İslâm Efendi eğer kitabımı beğenmez veya alâka göstermeyip bir kenara bırakırsa, bu zarfı açmadan kendisine veriniz" der. Atlı ulak Edirne'ye varır

ve kitabı Şeyhül-İslâm'a teslim eder. Şeyhül-İslâm kitaba ilgi göstermez ve biraz da alaycı bir ifade ile, "Gelibolu deniz kıyısındadır. Ahalisi balığı çok sever. Balığı çok yiyen insanın aklı karışık olur!" diyerek kitabı bir kenara koyar. Ulak hemen kendisine verilen emri hatırlar ve mühürlü zarfı Şeyhül-İslâm'a uzatarak "Efendim, size bir de bu mektubu gönderdiler" der. Zarfı açan Şeyhül-İslâm bir cümle ile karşılaşır. Mektupta "Vallahi ekl-i semet etmedim. (Bu eseri yazarken hiç balık yemedim)" yazmaktadır. Şeyhül-İslâm, "Acaba" diye mırıldanır. Bu arada mektubun arkasını çevirir ve orada da "Ebeda" yazılmıştır. Şeyhül-İslâm, elektriğe kapılmış gibi titrer ve ayağa fırlar. İyice şok olan Şeyhül-İslâm: "Bu eseri tetkik etmek ne haddimize, makbuldür. Derhal çoğaltılsın." der ve hiç okumadan imzalar, mühürler, ulağa geri teslim ederken, "Yazıcızâde Mehmed Efendi'ye bizim selâm ve hürmetlerimizi arzediniz. Münasip bir zamanda Gelibolu'ya gelip kendilerini ziyaret edeceğiz" der (Gönül Sultanlarımız, 2008).

İsmail Hakkı Bursevî tarafından iki cilt halinde şerh yazılan *Muhammediyye*, uzun yıllar Türkçe'nin konuşulduğu hemen bütün coğrafyada okunmuş ve çevrilmiştir. Eser 326+4 yaprak olup 9119 beyitlik bir siyerdur. Anadolu, Balkanlar, Mâverâünnehir, Kırım,

Kazan ve Başkurt Türkleri arasında büyük şöhret kazanan *Muhammediyye*, halkın dîni kültürünün temel kaynaklarından biri olarak yerini almıştır (Yazıcıoğlu 2012 ve *Evlîyâlar Ansiklopedisi ve Kuzucular 2*, 2012).

İldar Muhammedov "Tatar Türk Edebî İlişkilerinde Yazıcıoğlu Mehmet" makalesinde *Muhammediyye* kitabının Tatarlar tarafından medreselerde okutulduğu, sadece Kazan Tatarları arasında değil, Mâverâünnehir, Kırım, ve Balkan Türkleri arasında da çok popülerlik kazanmış, her yerde aziz bir kitap olarak görüldüğü, hem şiir hem şarkı olarak ruhlara gıda verdiğini belirtmektedir. Aynı zamanda makalede *Muhammediyye*'nin halk tarafından ne kadar benimsendiği ve edebiyatçılara etkisi vurgulanmaktadır. Yazar günümüzde Tatar edebiyatçıları ve aydınlarının ilgi odağı olmaya devam ettiğini bildirmektedir (*Muhammedov 2006*).

Muhammediyye Türk edebiyatında yazılmış olan eserler arasında çok okunan ve asırlar boyunca Kur'an-ı Kerim'den sonra en çok sevilen eserlerden birisi olmuştur (*Kuzucular 2*, 2012). *Kuzucular 2*'nin (*Nihad Sami Banarlı, Yahya Kemal'in Hatıraları, İstanbul Fetih Cemiyeti, 1960, s. 24-25*) aktardığına göre; *Muhammediyye*, asırlar boyunca divan edebiyatında yazılmış en çok okunan kitaplardan biri olma özelliğini korurken, diğer taraftan

da medreselerde ders kitabı olarak okutulmaya devam etmiştir. Hatta *Muhammediyye*'nin bu yoğun etkisi Anadolu'yla sınırlı kalmamış ve başta Balkanlar ve Tataristan olmak üzere Türkçe konuşulan bütün bir coğrafyaya yayılmıştır. Mesela Yahya Kemal'in çocukluk hatıralarında Üsküp'te annesinin *Muhammediyye* okuyup, kendisine de Kur'an'ı öğrettiğine dair bilgiler bulunmakta ve *Muhammediyye* hakkında şu satırlar göze çarpmaktadır: "Annem Yazıcızâde'yi sabah namazlarını kıldıktan sonra okurdu. Beyaz başörtüsü ile elindeki kitaba eğilişini hâlâ görür gibiyim. Çok yerlerini anlamadığım halde, annemin yüksek sesle ve makamla okuyuşundan dinlediğim *Muhammediyye*'nin o mısraları bana bizim öz maceramız, evimizin, mahallemizin, Üsküb'ün ve müphem sûrette bütün milletimizin dünya ve âhiret macerası gibi gelirdi. Daha o yaşta Yazıcızâde Mehmed Efendi'nin Türklük'le İslâm'ı yoğuran milli-İslâmî harsini benliğimde hissetmeye başlamıştım. Geniş bir coğrafyada ilgi odağı olan *Muhammediyye*'nin Anadolu'daki durumunu kendi tasavvuf ehli olan annemden dinledim. Babamın memuriyeti dolayısıyla Anadolu'nun değişik yerlerinde yaşadığımız altmışlı yıllarda annemden *Muhammediyye* hakkında dinlediklerim şöyledir: "Hemen her evde *Muhammediyye* kitabı bulunurdu ve önemli gün ve gecelerde Kur'an-ı Kerim ile birlikte

okunurdu. İnsanlar dinlerken Hz. Peygamber sevgisini hisseder ve ağlardı." (*Kuzucular 2, 2012*).

Yazıcızâde Mehmed Bîcân Hazretleri Gelibolu'da Yazıcızâde Câmîi'nin avlusunda, kardeşi Ahmed Bîcân Hazretleri ise 50 metre karşıda ebedî istirahat-gâhında ziyaretçilerini beklemektedir.

Kaynakça

Altınok, B., Y. (1995), *Hacı Bayram Veli: Bayrâmîlik, Melâmîler ve Melâmîlik*, Ankara: Oba Yayınları.

Araz, N., (1988), "*Anadolu Evliyâları*", Atlas Kitabevi, İstanbul

Evliyâlar Ansiklopedisi, http://www.bizimsahife.org/kutuphane/Evliyalar_Ans/Y/ea1458.htm (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Evliyâ-iKiram, "Yazıcızâde Ahmed Bîcân", <http://www.hakikat.com/dergi/163/hatem163.html> (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Gönül Sultanlarımız, (2008), "Mehmed Bîcân Efendi", Sadakat İslami Forum.

http://www.sadakat.net/forum/gonul_sultanlarımız/mehmedi_Bicân_efendi-t16680.0.html (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

İrdesel M., "*Gelibolu'yu Tanıyalım*", Baha Matbaası, 1972, İstanbul

Hızlı, M., "Osmanlı Eğitim Tarihinin Arşiv

ve Yazma Kaynakları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 12, 2008, 577-592.

Kuzucular, Ş., (2012) "Yazıcızâde Ahmedî Bîcân Hayatı, Eserleri, Konuları", *Edebî Yâd ve Sanat Akademisi*, [http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/678-yazicioglu_ahmet_Bîcân_hayati_eserleri_konulari.html](http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/678-yazicioglu_ahmet_Bicân_hayati_eserleri_konulari.html) (Erişim Tarihi: Ekim 2012)

Kuzucular 2, Ş., (2012) "Yazıcızâde Mehmed ve Muhammediyesi", *Edebî Yâd ve Sanat Akademisi*, [http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/679-Yazıcızâde_mehmet_ve_Muhammediyye_\(16yy\).html](http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/679-Yazıcızâde_mehmet_ve_Muhammediyye_(16yy).html) (Erişim Tarihi: Ekim 2012)

Muhamedov, İ., (2006) "Tatar Türk Edebî İlişkilerinde Yazıcıoğlu Mehmet", *Yağmur Dil Kültür ve Edebiyat Dergisi*, s. 6, <http://www.yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/tatar-turk-edebi-iliskilerinde-yazicioglu-mehmetin> (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Okumuş, S., "Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlerine Bakış" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 4, Sayı: 18, 2011 http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt4/sayi18_pdf/1_dil_edebiyat/okumus_sait.pdf (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Özer, A., A., (2010) "Yazıcıoğlu Mehmed ve Muhammediyesi" *Yağmur Dil Kültür ve Edebiyat Dergisi*, s. 49, <http://www.yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/yazicioglu-mehmed-ve-Muhammediyesi>

[yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/yazicioglu-mehmed-ve-Muhammediyesi](http://www.yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/yazicioglu-mehmed-ve-Muhammediyesi)

Seyhan A., E., (2006) "15. Y.Y. Osmanlı Popüler Dînî Edebiyatındaki Fiten Hadislerinin Tahrir ve Tenkidi (Envârü'l-âşikîn Örneği)", Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, *Hadis Bilim Dalı Doktora Tezi*.

Yazıcıoğlu, M., (2012) "*Muhammediyye*", Sağlam Kitabevi, İstanbul.

Yıldırım, A., (2008) "Hacı Bayrâm-ı Velî ve Tasavvufî Görüşleri", *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı.

The Disciples of Hacı Bayrâm-ı Velî in Gelibolu: Yazıcızade Mehmet and Ahmed Bican

Dr. Buket Karatop

Turkiye, Isparta, Suleyman Demirel University, Department of Industrial Engineering

Illuminating Anatolia with his deep enlightenment, Hacı Bayram-ı Velî played an important role in sparking off the fascination in Anatolia which led to the conversion of masses of people to Islam in the Balkans. Two of the cores ready to catch on fire set by Hacı Bayram-ı Velî were the brothers of Yazıcızade Mehmed (Muhammad Bîcân) and Ahmed Bîcân, the foremost scholars of Gallipoli who are reported to have been given their pre-school education by their parents. That fire in fact appeared to be in the form of Muhammediyya, Yazıcızade Mehmed's verse, second to none in the list of the most read books at the time, except the Holy Qur'an and indeed it has been more extensively read than the Mawlid of Süleyman Çelebi at times. In the meantime his brother compiled the book of Envarul Aşikin, a prose version of this well-known Muhammediyya which had

been in great demand chiefly among Anatolian, Crimean, Kazan and Bashkir Turks. Having been authorized by Hacı Bayram-ı Velî as his caliphs, Yazıcızade Ahmed and Mehmed Bîcân founded the Yazıcızade Tekke where they served for life, which disappeared afterwards with no traces left to this day at all.

In this paper, we would like to highlight Hacı Bayram-ı Velî's touch on Anatolia and its outcome that was eventually reflected on these virtually-forgotten books, Muhammediyya and Envarul Aşikin.

Keywords: Hacı Bayram-ı Velî, Mehmed Bîcân, Ahmed Bîcân, Muhammediyya, Envârü'l-Âşîkîn.

1. INTRODUCTION

A great Sufi and Sheikh, Hacı Bayram-ı Velî's Divine Light which spread from the heart of Ankara throughout a vast

area, has always guided truth-seekers, and retained an everlasting spiritual support for them. He relates that one's maturation will occur through knowing oneself in his verses:

"If you wish to know yourself

Search the hidden soul within your
ordinary soul

Go through that soul to find him

And so discover who you are, find out
who YOU really are"

Sticking to the rule of "Serving the public means serving God" with an inexhaustible spiritual power, Hacı Bayram-ı Veli kept on determinedly teaching dervishes throughout his life even when he was very old. He thus made the masses of Anatolia interlock and fulfilled an important role in providing for the perpetuity of the state, and tried to be a solution to all of the earthly and spiritual problems. Hacı Bayram-ı Veli's disciples made the most of the guideline they inherited from their master, and many of them schooled people who would come to represent the ethical and spiritual maturity of his path and become guides, following this path. (Yıldırım, 2008)

The disciples of Hacı Bayram-ı Veli constitute an important part in

the history of Turkish culture and science. They have made significant contributions in forming the people's perception of religious culture through works of literature they produced with the intention of illuminating the Turkish-literate communities. Particularly the aforesaid Yazıcızade brothers, who integrated sufism with other sciences, may also be pronounced inclusively as they have been extensively read for centuries in Anatolia. (Yıldırım, 2008 and Seyhan, 2006)

The number of Hacı Bayram-ı Veli's followers soared in a short while, however, this caused anxiety in some circles. According to sources, complaints were filed to the Ankara Governor. Getting informed on it by the Governor, Sultan Murad II felt uneasy about a man with influence in the Trade Guilds who could mobilize the population. He received positive information about Hacı Bayram-ı Veli from sources who knew him. Some of this information was along the lines of, "the majority of the inhabitants of Ankara are mainly Turkomans who work in livestock breeding and agriculture under the leadership of the Veli, they make their living from working, and they allocate a certain amount of their earning for the poor,

the needy, and students." The Sultan was satisfied but still he sent one of his trusted sergeants to Ankara to invite Hacı Bayram-ı Veli to Edirne. (Altınok, 1995 ve Yıldırım, 2008) The envoy found the Sheikh working in his field. When the Sheikh asked who he was looking for, the sergeant answered "There is a claimant they call Hacı Bayram, his wrongdoings were reported to the Sultan. A decree has been drawn, I am to take him to the capital city." Hacı Bayram replied, "That person is this poor one, come, let us go." (Araz, 1988) This incident was the cause for Hacı Bayram's trip to Edirne and hence to Gelibolu where he met the Yazıcızade brothers; thus a seemingly evil event turned into good in the hands of this blessed person.

Indeed, it was nothing else but Hacı Bayram-ı Velî who woke the Yazıcızade brothers to another world, to reactivate their knowing hearts. Prior to the conquest of Istanbul, the Anatolia-Edirne journey was done through Çanakkale-Gallipoli. Due to this, Hacı Bayram-ı Velî stopped in Gallipoli both on the journey to and from Edirne. When the Yazıcızade brothers came, wishing to introduce themselves to Hacı Bayram-ı Velî, the Sheikh is reported to have said "We are well aware of those we love"

and after having prayed for them he said: "The oil and the lamp is already prepared so we only need to light a fire." (Kuzucular, 2012) With this meeting, two tinders ready to catch fire immediately ignited. It is recorded that after this meeting, the spiritual advancement of Mehmed-î Bîcan and Ahmed-î Bîcan gained immense speed. Hacı Bayram-ı Veli also preached to the envoy's staff accompanying him during their journey to Edirne. Having sensed Hacı Bayram-ı Veli's spiritual dignity immediately after meeting him, Sultan Murad II started showing great respect to his guest.

Giving the good tidings that Istanbul would be conquered by Mehmed II the Conqueror, Hacı Bayram-ı Veli had an important role in the Islamization of a vast territory and in the spread of Sufi tradition by his disciples and successors. Yazıcızade Mehmed and Ahmed of Gallipoli and their works could be referred to as vivid examples of this. They are many works by them. Although every work is equally valuable, the work in question for this paper is the Muhammediyye of Yazıcızade Mehmed. The author had compiled a book named Megârib-üz-Zeman in Arabic by scrutinizing all tefsirs (commentaries on the Qur'an)

and hadiths and summarizing the most vital points. At the request of his brother, Ahmed-i Bican translated this book into Turkish in prose form. The name of this work is *Envârü'l-Âşıkîn*. (İrdesel, 1972 ve Yazıcıoğlu, 2012)

Developed from 15th century onwards in the prose field of Turkish literature, plain prose are simple prose for the general population. With this prose, topics such as tales, legends, stories, sagas, and religious and sufi topics are related to the public. The aforementioned *Envârü'l-Âşıkîn* is an example of this. (Okumuş 2011) After the Turkish translation of this work, Mehmed Bîcân converted *Envârü'l-Âşıkîn* into verse form and formed the *Muhammediyye*. Yazıcızade Muhammed has written his many books –notably *Muhammediyye*– in a prayer rug size cavity in a rock having two small holes under the lighthouse of Gallipoli that is still in the same place today. This place is seen by the public as a “çilehane.” Mehmed Bican wrote the *Muhammediyye* in this çilehane in seven years. (İrdesel, 1972 ve Yazıcıoğlu, 2012)

The reason why this book was written is based on the demand by the Sufis in Gallipoli and a dream. Let us listen to what the author has to say about it

(the “reason for writing” section from the beginning of the book has been excerpted exactly):

“One day, I was sitting by myself, secluded from all of the public in Gallipoli with nothing but “God” in my heart and “God” on my tongue. Some Sufis of Gallipoli came up to me and said:

O friend! Why don't you give people the good news of Holy Prophet's blessed traits?” I told them:

“O congregation, the very light of my eyes! May Allah protect you and let you ascend into his presence! May you deserve to have honor and glory in the eyes of Allah and His Messenger! But there are many sources in this regard, particularly many biographies of Holy Prophet. Many mawlıds were compiled and high-quality works written. Big and small, all of them were written, read, and understood.” And they replied:

“We need Tafsir or, more suitable for us, hadith translations.”

I said: “If God pleases, like a side-lock on a combed and smartened up bride let me put a side-lock on those Works”

One night all of a sudden I conspicuously saw the Holy Prophet in my dream. He was sitting among his

companions. The whole town and all plains were completely enlightened with his Divine Light. Their faces covered, they sat in a row without showing themselves. Each one had ceramic bowls in front of them full of limpid water. I asked one of them:

"What is this? Why did they wear veils? Why did they turn away from everything?"

He said:

"They'll never open their veils because if they do they'll leave all peoples speechless from shock. On the other hand, no one could ever possibly put up with either the drink or the love in this gathering; they would become drunk."

I had torn up my sleeves after hearing these words. Indeed which heart could have been able to endure such a separation? This separation from the Holy Messenger and his Companions, with which hard stones could this sorrow be beaten and removed?

"O my beloved servant! Lift your heart's veil, unveil your heart and seek the very light of my face in there.

Have my ummah drink the wine of wisdom by giving them my words clearly. May my words and miracles reach all angels, tour all provinces.

Write of me in such a way that from Egypt to Anatolia, from Damascus to Bukhara, no soul will be left unaware. Renew my present, oft-recited, oft-heard Mawlid in such a way that on the land and the seas, it covers the entire world. Yes, may you write my perfection as well so that my ummah all over the world will listen to it.

My ummah are those who praise God with patience, comply with all His orders, and fully implement His dos and don'ts.

A person will be with the one who loves him. If a piece of stone had been able to love and be loved, it too would have moved in order to get together with that lover. Those who love me will be with me and will reach the rank of virtue and strength.

O you who are listening to me, loving me, looking forward to seeing my face like expecting a great festivity, a big honor. Let your tongue and ear be on what I have to say so that your writings will be sincere and bright as the full moon."

There. I kept my promise as it was the order of the Sultan of the two worlds, even though it was not easy. Turning to God I rolled up my sleeves to explain his attributes and secrets. O my Lord, in Your presence, Yazicioğlu

Muhammed is the most shameful of Your servants. Out of respect for your Holy Messenger forgive Yazıcıoğlu so that he may get into your presence with your virtue.

O My Lord! grant to us your virtue, mercy and abundance as well as to all your faithful servants.

Amin.

2. THE LIFE OF YAZICIZADE MEHMED & AHMED BICAN

Yazıcızade Mehmed and Ahmed are Turkish scholars, sufis, translators, and authors of religious literature who lived in the 15th century. We know that the Yazıcızade brothers, caliphs of Hâcı Bayram-ı Velî, were given pre-school education by their parents. Since their father Salih bey was a clerk in the civil service they are called "Yazıcızade" or "Yazıcıoğlu" and also (seldom) "İbnü'l-Kâtip." Salih bey was a knowledgeable and cultured man who wrote Şemsiyye, the first book on astrology written in verse in Turkish in Anatolia. (İrdesel, 1972, Seyhan 2006).

The spiritual rank of the mother who brought up these two great scholars is exemplified by the following event: One day Ahmed-i Bîcân was preaching a sermon in the biggest mosque of Gallipoli, when he raised his head

and saw his brother standing at the entrance. He was smiling at him, but was not entering the mosque. While he was talking to his mother that evening he asked his mother; "Mother when I was preaching in the mosque I saw my brother standing at the door looking and smiling at me. But he didn't enter inside. Would you ask him why?" His mother went up to her elder son and asked him why he did not enter the mosque. He replied: "My brother is wise and enlightened. After we met Hâcı Bayram-ı Velî he became a different Ahmed. His words became profound. He has a fascinating style which pulls at the heart and spirit. There are innumerable people benefitting from his knowledge and faith. I had gone there to benefit from his spiritual knowledge. I saw a congregation of angels listening to him with their wings spread out on the carpet. That's why I didn't enter, so as not to step on their wings." His mother recounted the situation to his younger son Ahmed Bîcân. He stilled instead of being joyful. Noticing this, his mother asked him the reason. He told her; "My brother was able to see the angels but I couldn't, what is the reason for that?" Having thought it over for a short while the tearful mother said; "Once I was praying

when you were a toddler. Just then a neighbor came round and you started crying. I was actually about to finish my prayer but she seemed worried and to stop you crying she suddenly started breastfeeding you. After seconds I finished my prayer and immediately intervened to stop her but it was too late as you had already had a few sips. Then I found out that she was without ablutions, whereas I had never breastfed you without ablutions. This must be the reason". (Kuzucular, 2012)

Yazıcızade Mehmed and Ahmed are reported to have studied the modern sciences at the time since they were little children. Their father Salih bey is known to have taught Kasapoğlu Ali Bey who built the famous Kasapoğlu Ali Bey Turkish Bath which is still in use today in Gallipoli. Many sources report their father Salih bey as the first teacher of the Yazıcızade brothers. Mehmed-i Bicân is said to have studied tafsir, hadith, ilm al-kalam, and Islamic Law in Iran and Transoxiana under some well-known scholars such as Haydar Hâfi and Zeynel Arab. From their books concerned it is clear that the Yazıcızade brothers knew advances Farsi and Arabic. (İrdesel 1972 ve Kuzucular, 2012 ve Yazıcıoğlu 2012, Evliyalar Ansiklopedisi) As we

pointed out before, the milestone in their lives was undoubtedly Hacı Bayram-ı Velî. After having attached to the Bayrami order, the Yazıcızade brothers gained considerable ground in their spiritual development; when their love had simply been tinder it was aflame, then eventually afire. And this fire surrounded everywhere in the form of spiritual knowledge. The booty captured after this surrounding has spread out in terms of place (the Balkans, Caucasia and Anatolia) and time (from their lifetime till today) ever since.

Yazıcıoğlu Mehmed talks about his Sheikh with deep respect and affection:

"The Polaris of the Universe Hacı Bayram

The King of the kings all over the World"

"The Sheik made me take in the love drink that were his very words

And made his words a mihrab for my soul"

"O Sheikh! May God take my greetings to you

O Sheikh! Provide unlimited support to us please"

According to the sources, the

pseudonym of "Bican" (lifeless) that was given to the Yazıcızade brothers is due to their fasting for abstinence, and from their stopping eating and drinking because of the multitude of spiritual love and affection.

3. MEHMED BICAN AND MUHAMMEDIYYE

Mehmed Bican explains the contents and the references of the book, and his wish for the Turkish translation by his brother in the Muhammadiyya as follows:

"All the tafsir books that exist
I examined them one by one
I scrutinized all Ehadis books and the İhya
I compiled the 12 sciences in the original
The beginning and the end of this world
I wrote the end of it where the sun set
I told Bicân to come
As I compiled this book, you also come
Translate this into Turkish,
And so it will spread to every province and city"
While this work addresses the public

with its stories, advice, and prayers in verse, it also has the power to pull dervishes with its sufi qasidas and pieces. (Özer, 2010) The Honey Tafsir contained in the Muhammediyye has been regarded as a separate story and is printed separately, memorized and extensively read by people even now. (Evliya-î Kiram)

Yazıcızade Mehmed-i Bican has eternal love for God and the Holy Messenger. When Hacı Bayram-ı Veli came to Gallipoli, Yazıcızade showed the Muhammediyye to his Sheikh. While they were reciting the lyric in praise of the Holy Prophet (Nat-ı Resulullah), Mehmed-i Bican lets out a sigh and that page gets scorched. Nezihe Araz, in her book of Saints of Anatolia, says she has seen that page. In accordance with Yazıcızade's will, the original book was kept in Gallipoli until 1943, after which it was taken to Ankara. It is still kept and protected in a mother-of-pearl inlaid box made by Sultan Abdülhamid II. (Yazıcıoğlu, 2012)

Yazıcızade brothers helped the tribes deported from Anatolia to the Balkans protect their assets by spiritually educating them. Under the circumstances of the time, it was essential to get the approval of the Sheikh al-Islam in order to copy the

Muhammediyya. According to sources, the capital of the Sheikh al-Islam was in Edirne. Wrapping up his book and enclosing with it a sealed envelope, Yazıcızade Mehmed-i Bican sends it to Edirne with a courier for approval. He tells the courier "If the Sheikh al-Islam doesn't like or isn't interested in the book and puts it aside, give him this envelope straight away without opening it". The courier arrives in Edirne and submits the book to the Sheikh al-Islam. He isn't interested in it and tells the courier cynically "Gallipoli is a coastal town. Naturally people living in there love the fish. And one who eats a lot of fish is always confused" and puts the book aside. Whereupon the courier extends the envelope to him and says: "They also sent you this, sir." Opening the envelope, the Sheikh al-Islam reads the letter. It says: "I swear I've never eaten any fish while I was writing this book." The Sheikh al-Islam murmurs: "I wonder." In the meantime he turns the letter to the other side and reads "Never." The Sheikh al-Islam trembles as if shocked by electricity and springs to his feet. The truly shocked Sheikh al-Islam says: "It is not up to use to verify this book; it is accepted. Make haste in reproducing it." And signs and seals it right away without reading a word and when he hands it back to the courier

he tells him: "Give our best regards and respects to Yazıcızade Mehmed Efendi. We'll come to Gallipoli in a suitable time and visit him." (Gönül Sultanlarımız, 2008)

With two volumes of commentary written by İsmâil Hakkı Bursevî, the Muhammadiyya has long been read and translated in all of the countries where Turkish is spoken. It is a 326+4 leaf and 9119 couplet long biography of the Prophet Muhammad. A very famous book among Anatolian, Balkan, Transoxiana, Crimean, Kazan and Bashkir Turks, the Muhammadiyya is one of the main sources of the religious culture of the public. (Yazıcıoğlu 2012 ve Evliyalar Ansiklopedisi ve Kuzucular2, 2012)

İldar Muhammedov, in his article of "Yazıcıoğlu Mehmet in the Tartar-Turkish Relations," says that Muhammediyye has been taught in madrasahs (Schools) by the Tartars, and it was very popular not only among the Kazan Tartars but also among Transoxianan, Crimean, and Balkan Turks and would also be regarded dearly almost everywhere, and that it would nourish souls both as poem and song. In this article he also emphasizes Muhammediyye's being adopted by the public and

it's tremendous impact on the literati; he also informs us that to this day it is still the focus of interest for intellectuals and Tatar literati. (Muhammedov 2006)

Muhammediyya has been one of the most read and best liked books for centuries, second to the Holy Qur'an in Turkish literature. (Kuzucular2, 2012) It is also reported that in addition to being one of the most read books written for classical poetry, it was also continually used as a textbook in schools. (Nihad Sami Banarlı, Yahya Kemal'in Hatıraları, İstanbul Fetih Cemiyeti, 1960, s. 24-25) In fact this intensive impact was not limited to Anatolia but spread throughout the Turkish speaking geography, particularly in the Balkans and Tartary. For example in his memoirs, Yahya Kemal writes that his mother read the Muhammediyya when in Skopje and that she taught him the Qur'an; these sentences draw our attention about the Muhammediyya: "My mother used to read Yazıcızâde after she had performed the fajr prayer. I still see her bending to her book in her white headscarf. I used to listen to my mother reciting Muhammediyya in tune and even though I did not understand much of it, it seemed to me that it was in fact the adventure

of ourselves, our house, our district, Skopje and even in a vague sort of way the adventure of our whole nation both in this world and in the hereafter. Even at that age I had started feeling the national and Islamic culture of Yazıcızâde Mehmed Efendi, who managed to blend in Turkishness with Islam. A sufi, my mother told me about the Muhammediyya's situation in Anatolia. Due to my father's official post we were in different towns of Anatolia in the 60s, where almost every household had Muhammediyya. My mother said that 'in almost every household the Muhammediyya could be found, and it was read on important days and nights along with the Holy Qur'an. As they listened, people would feel the love of the Holy Prophet and sob.'" (Kuzucular2, 2012)

Revered Yazıcızade Mehmed Bican in the courtyard of Yazıcızade Mosque, and his brother Sublime Ahmed Bican 50 meters across, await their visitors in their timeless resting-places.

4. BIBLIOGRAPHY

Altınok, B., Y. (1995), Hacı Bayram Veli: Bayramilik, Melâmiler ve Melamilik, Ankara: Oba Yayınları.

Araz, N., (1988), "Anadolu Evliyaları", Atlas Kitabevi, İstanbul

Evliyalar Ansiklopedisi, http://www.bizimsahife.org/kutuphane/Evliyalar_Ans/Y/ea1458.htm (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Evliya-i Kiram, "Yazıcızade Ahmed Bîcân", <http://www.hakikat.com/dergi/163/hatem163.html> (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Gönül Sultanlarımız, (2008), "Mehmed Bîcân Efendi", Sadakat İslami Forum.

http://www.sadakat.net/forum/gonul_sultanlarimiz/mehmedi_bican_efendi-t16680.0.html (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

İrdesel M., "Gelibolu'yu Tanıyalım", Baha Matbaası, 1972, İstanbul

Hızlı, M., "Osmanlı Eğitim Tarihinin Arşiv ve Yazma Kaynakları", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 6, Sayı 12, 2008, 577-592.

Kuzucular, Ş., (2012) "Yazıcızade Ahmedî Bîcân Hayatı, Eserleri, Konuları", Edebî Yâd ve Sanat Akademisi, http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/678-yazicioglu_ahmet_bican_hayati_eserleri_konulari.html (Erişim Tarihi: Ekim 2012)

Kuzucular2, Ş., (2012)"Yazıcızade Mehmed ve Muhammediyesi", Edebî Yâd ve Sanat Akademisi, <http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/>

[edebiyad/679-yazicizade_mehmet_ve_muhammediye_\(16yy\).html](http://www.edebiyad/679-yazicizade_mehmet_ve_muhammediye_(16yy).html) (Erişim Tarihi: Ekim 2012)

Muhamedov, İ., (2006)"Tatar Türk Edebî İlişkilerinde Yazıcıoğlu Mehmet", Yağmur Dil Kültür ve Edebiyat Dergisi, S:6, <http://www.yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/tatar-turk-edebi-iliskilerinde-yazicioglu-mehmetin> (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Okumuş, S., "Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlerine Bakış " Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 18, 2011 http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt4/sayi18_pdf/1_dil_edebiyat/okumus_sait.pdf (Erişim Tarihi: Eylül 2012)

Özer, A., A., (2010)"Yazıcıoğlu Mehmed ve Muhammediyesi" Yağmur Dil Kültür ve Edebiyat Dergisi, S:49, <http://www.yagmurdergisi.com.tr/archives/konu/yazicioglu-mehmed-ve-muhammediyesi>

Seyhan A., E., (2006) " 15. Y.Y. Osmanlı Popüler Dini Edebiyatındaki Fiten Hadislerinin Tahric ve Tenkidi (Envârü'l-âşikîn Örneği)", Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Hadis Bilim Dalı Doktora Tezi.

Yazıcıoğlu, M., (2012) "Muhammediye", Sağlık Kitabevi, İstanbul.

Yıldırım, A., (2008) "Hacı Bayram-ı Veli ve Tasavvufî Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı.